

Position paper kraamzorgorganisaties

Ten behoeve van:

de hoorzitting/het rondetafelgesprek Geboortezorg en kraamzorg in de Tweede Kamer

Datum:

maandag 20 juni 2016

Namens Bo Geboortezorg:

Marlies Buurman (directeur)

De Kraam Zorgt!

Bo Geboortezorg over de professionaliteit van kraamzorg in integrale geboortezorg

Bo Geboortezorg is de brancheorganisatie van (kraam)zorgorganisaties, die ervoor zorgt dat de leden kunnen excelleren in geboortezorg. Bo is ontstaan uit de fusie van ActiZ Geboortezorg en BTN Sectie Kraamzorg per januari 2016. Bo is de krachtige, toegankelijke en inspirerende belangenbehartiger voor organisaties die actief zijn in de kraamzorg en in de nabije toekomst in de geboortezorg. De belangenbehartiger, die staat voor verdere professionalisering, profilering én positionering van kraamzorg in geboortezorg. Bo kent een duale directie, Mariëtte van Driel en Marlies Buurman, en heeft 118 leden, die meer dan 94% van de kraamzorgmarkt in Nederland vertegenwoordigen.

Bo Geboortezorg

Weg der Verenigde Naties 1

3527 KT Utrecht

Achtergronden

Bo Geboortezorg, brancheorganisatie met 118 leden¹, neemt stelling in de oploeiende discussies die momenteel gevoerd worden rondom de integrale geboortezorg:

- A. de rol van de kraamzorgorganisatie in geboortezorg;
- B. de bundeling van krachten in de geboortezorg;
- C. de voorwaarden waaraan een 'integraal tarief' zou moeten voldoen.

Over kraamzorgorganisaties

Kraamzorgorganisaties realiseren en ondersteunen gelijkwaardige, professionele posities van kraamverzorgenden. De organisaties zijn ondernemers in de Nederlandse geboortezorg.

Over kraamzorg

Kraamzorg, zelfstandig deel van de geboortezorg, is noodzakelijke en toegankelijke zorg. Het zorgt voor de veilige start, voor gezondere kinderen en moeders, richt zich op zelfredzaamheid van ouders en voorkomt dure zorg nu en later.

Cliëntgerichtheid, doelmatigheid, kwaliteit en transparantie komen pas tot stand met stevige, gelijkwaardige posities van de verschillende specialismen in de geboortezorgketen. Hierbij hoort passende financiering: dát is wat betreft de Nederlandse kraamzorgorganisaties het uitgangspunt voor de toekomst.

Over inhoudelijke samenwerking

'Voor kwalitatief goed geïntegreerde geboortezorg is, naast beter risicomangement, een betere samenwerking en communicatie noodzakelijk, zowel tussen betrokken zorgprofessionals als met de moeder en haar naasten (zwangere centraal).' Dit is de kern van het advies dat de Stuurgroep Zwangerschap en Geboorte² eind 2009 uitbracht om sterfte en morbiditeit van moeders en kinderen rond de geboorte terug te dringen.

Partijen in het veld hebben in de afgelopen jaren hard gewerkt aan het opvolgen en implementeren van dit advies: het geboortezorglandschap verandert en krijgt steeds meer contour. Om echter tot 'naadloos geïntegreerde zorg' te komen, worden nog niet alle mogelijkheden tot verbetering benut (IGZ, 2014³). Er moet nog een noodzakelijke kwaliteitsslag gemaakt worden in de herkenning, actieve aanpak en preventie van risico's en empowerment van de kraamvrouw en dat vraagt om

¹ Landkaart Bo Geboortezorg.

² Stuurgroep Zwangerschap en Geboorte (2009). *Een goed begin – Veilige zorg rond zwangerschap en geboorte.*

³ Inspectie voor de gezondheidszorg(IGZ) (2014). *Mogelijkheden voor verbetering geboortezorg nog onvolledig benut.*

specialistische kennis en competenties. Expertise waarover kraamverzorgenden als geen ander beschikken en waarmee ze zich onderscheiden van andere professionals die vaak ‘meer op afstand’ van het gezin staan⁴.

Over integrale bekostiging

Integrale geboortezorg gaat in onze visie over verbetering van kwaliteit en doelmatigheid vanuit ieders kracht en expertise. Dat zorgt voor vooruitgang met focus op waar het om moet gaan: betere geboortezorg, die betaalbaar is én blijft voor de samenleving. Integrale bekostiging is daarbij niet noodzakelijk en kan zelfs een risico zijn voor de integrale zorg.

Het streven naar een integraal tarief kan weliswaar daar waar werkzaamheden overlappen een oplossing zijn, maar het is in de meeste gevallen een complicerende factor. Integrale bekostiging is wat ons betreft niet het doel, maar ook niet het (juiste) middel. Het is te snel een obstakel voor het beoogde doel: werken aan betere geboortezorg.

Bo zegt daarom ‘nee tenzij’ tegen integrale bekostiging, samengevat in het document [‘Standpunt Bo Geboortezorg inzake integrale bekostiging in de geboortezorg’](#).

Over kraamzorg in de praktijk

Kraamverzorgenden weten wat er zich afspeelt ‘achter de voordeur’⁵. Als geen ander specialisme in de geboortezorg is kraamzorg laagdrempelig met de meeste contacturen met het gezin van de kraamvrouw. De kraamverzorgende bouwt daarmee de effectieve zorgrelatie op, ook in ‘moeilijke’ gezinnen. Deze intensieve betrokkenheid bij het gezin creëert een vertrouwensband die maatwerk mogelijk maakt.

Lichamelijke, psychische, psychosociale en maatschappelijke aspecten worden steeds in onderlinge samenhang gezien en zo nodig worden andere professionals in de geboortezorg door de kraamverzorgende geraadpleegd en ingeschakeld. Kennis over en ervaring met aandachtsgebieden, zoals borstvoeding, afwijkend gedrag van moeder of kind, levensreddende handelingen en adviezen om ‘Shaken Baby Syndroom’ te voorkomen worden hierbij ingezet.

Kraamverzorgenden staan in en naast het gezin en hebben aantoonbaar (Lamkaddem et al., 2014⁶) invloed op gezondheidsgedrag van kraamvrouwen en hun gezin. Door kraamzorg kunnen

⁴ Volgens de Marktscan (NZa, 2015) ziet kraamzorg minimaal 98% van alle kraamgezinnen

⁵ 95% van de kraamvrouwen heeft kraamzorg thuis.

⁶ Lamkaddem, M., van der Straten, A., Essink-Bot, M., Eijdsden, M., Vrijkotte, T. (2014) *Etnische verschillen in het gebruik van kraamzorg*. Ned Tijdschr Geneeskd. 2014;158:A7718

kraamvrouwen en hun pasgeborene zo snel mogelijk naar huis. Kraamzorg ondersteund het wennen aan het nieuwe leven en draagt bij aan het creëren van een gezond zelfredzaam (nieuw) gezin.

Kraamzorg voorkomt dure zorg nu en later. Investerings in kraamzorg verdienen zich ruim terug. Zorgkosten (in instellingen en ziekenhuizen) worden bespaard, doordat moeder en kind zo snel mogelijk naar huis kunnen waar basiszorg, preventie, advisering en empowerment van moeder en het gezin mogelijk zijn. Bovendien heeft de kraamzorg een maatschappelijke verantwoordelijkheid om (jonge) kinderen te beschermen tegen onveilige omstandigheden in de thuissituatie (veiligheid in- en om het huis, vroeg-signalering, kindermishandeling, huiselijk geweld).

De kraamzorgorganisaties hebben om dit eenduidig uit te dragen [gezamenlijk de kernboodschappen van kraamzorg](#) opgesteld en onderbouwd.

Over de organisaties achter de kraamzorg

Kraamzorgorganisaties verbinden de werkzaamheden '24/7', verzorgen de informatie-uitwisseling met andere professionals en de cliënt en garanderen transparante kwaliteitsprocessen. Ondernemers eigen streven zij van nature naar efficiëntie, innovatie en grote cliënt-betrokkenheid. Als zorgorganisatie streven zij naar afgestemde samenwerking in de geboortezorgketen.

Kraamzorg-Klavertje4

Kraamzorgorganisaties werken vanuit het eigen specialisme in nauwe inhoudelijke samenwerking binnen de keten geboortezorg. Gezien de laagdrempeligheid, de kennis en kunde van de kraamverzorgenden en de relatief lage kosten, is de kraamzorg bij uitstek de partij voor het geïntegreerd thuisbezoek (door professionele kraamzorg-intakers), partusassistentie, kraambedzorg voor moeder en kind en overdracht naar de jeugdgezondheidszorg ook wel Klavertje 4 van de Kraamzorg genoemd.

Over verbinden

Kraamzorg vormt een essentiële schakel in de keten geboortezorg waarin nauw wordt samengewerkt met verloskundigen, gynaecologen, kinderartsen en professionals uit de jeugdgezondheidszorg.

Kraamzorg verbindt deze keten tot individuele en maatschappelijke doelstellingen, zoals:

- Zorg op maat
- Efficiënte en professionele informatie-uitwisseling
- Goede gezondheid voor moeder en kind
- Goed geïnformeerde en begeleide moeder/ouder die zich in staat voelt tot het adequaat invullen van het ouderschap
- Een nauwe samenwerking van zorgprofessionals, werkend vanuit een effectieve en professionele organisatie.

Kraamzorgorganisaties, specifiek hun bestuurders, tonen steeds meer toegevoegde waarde op organisaties en bestuurdersgebied binnen (besturen van) VSV's⁷. Steeds vaker nemen zij de voorzittersrol van het VSV-bestuur en geven richting aan inhoud, organisatie en governance-vraagstukken.

Kraamzorgorganisaties zijn van nature, ook als ondernemers in een competitieve markt, bereid tot kwaliteitsverantwoording, het meten en verwerken van klanttevredenheid en werkgeversvraagstukken.

Over professioneel geleverde zorg

Kraamzorgorganisaties ondersteunen en faciliteren het werk van professionele kraamverzorgenden, kraamzorg-intakers, -planners, -opleiders en -kwaliteitsfunctionarissen zo nodig aangevuld door lactatiekundigen en professionele teammanagers/teamcoaches.

Goede kraamzorg staat of valt met uitvoeren van deze zorg vanuit een professionele organisatie met een goede bedrijfsvoering die handelt vanuit goed werkgeverschap. Professionele bedrijfsvoering is van groot belang om de kwaliteit van te leveren zorg te faciliteren, te verantwoorden en te borgen en de kosten te beheersen. Zonder het juiste capaciteitsmanagement en efficiency in de verschillende onderdelen van de kraamzorg (KraamzorgKlavertje⁸) kan kraamzorg niet optimaal en duurzaam geleverd worden. Zeker niet als voldaan moet worden aan de eisen die gesteld worden aan goed werkgeverschap met voldoende aandacht voor professionalisering en het toepassen van de cao en alle voor zorginstellingen geldende wet- en regelgeving.

Over Bo Geboortezorg

Bo Geboortezorg staat voor deze Nederlandse kraamzorgorganisaties met als uitgangspunten voor de toekomst met als kernwoorden: cliëntgerichtheid, doelmatigheid van werken, kwaliteit van zorg, transparantie van handelen, gelijkwaardige positie van het specialisme en passende financiering.

Utrecht, juni 2016

⁷ VSV: verloskundige samenwerkingsverbanden, 85 in Nederland.

⁸ Vier klaverbladen: prenataal huisbezoek, partusassistentie en – begeleiding, kraambedzorg en overdracht naar JGZ.